

Informatiebrief aan de Raad

090

Zaaknummer: Z-078889
Documentnummer: 361877
Datum: dinsdag 10 oktober 2023 Verzonden 11 oktober 2023
Onderwerp: Kostenstijgingen jeugdhulp 2023
Bijlage(n): -

Geachte Raad,

Met deze brief informeren wij u over de kostenontwikkelingen in de jeugdhulp naar aanleiding van de geprognosticeerde stijgingen in 2023. Deze ontwikkelingen spelen op landelijk niveau.

Kostenstijgingen jeugdhulp 2023

Op 25 oktober 2022 bent u per raadsinformatiebrief (Z/22/069849/320544) geïnformeerd over de gestegen kosten jeugdhulp in 2022, die met name veroorzaakt leken te worden door de toegenomen complexiteit na corona. Wegens de wachtlijstproblematiek in regio Haaglanden was er ook een opvallende stijging in het gebruik van niet-gecontracteerd jeugdhulpaanbod. Wij hebben destijds ook aangegeven te verwachten dat het tij nog niet gekeerd is. Naar aanleiding van de huidige prognoses van de inzet en kosten voor jeugdhulp in 2023 lijken de verwachte nasleep van corona en de daarmee gepaard gaande kostenstijgingen zich te bevestigen, alhoewel de kosten minder hard gestegen zijn dan vorig jaar. In vergelijking met andere gemeenten in de regio doen we het goed, de stijging van kosten gaat minder hard dan bij buurgemeenten. De inzet op normalisering en de-medicalisering van het afgelopen jaar, met name door de investeringen in het preventieve veld en de verdere inbedding van de Praktijkondersteuner Huisarts GGZ-Jeugd (POH Jeugd) vanuit het Sociaal Team Wassenaar, lijkt de stijging enigszins beteugeld te hebben. Dit inzicht draagt bij om vast te houden aan de ingezette koers, het versterken van het preventieve, lokale veld.

Prognose kostenstijgingen jeugdhulp

Op basis van de prognoses van het jeugdhulpgebruik van het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (SbJH), dat de regionale inkoop en contracten met jeugdhulpaanbieders regelt, aangevuld met een intern onderzoek en doorrekening, verwachten we in 2023 dat we in Wassenaar op jeugd in totaal € 650.000 tekort komen in de huidige begroting. Dit bedrag bestaat enerzijds uit een overschrijding van € 450.000 hoofdzakelijk bij de lokaal ingekochte jeugdhulpvoorzieningen. In principe wordt alle jeugdhulp geleverd via contracten van het SbJH. Sommige cliënten hebben echter urgent jeugdhulp nodig die niet gecontracteerd of niet direct beschikbaar is, bijvoorbeeld

vanwege een zeer specifieke hulpvraag en/of vanwege de wachtlijstproblematiek bij de regionaal gecontracteerde partijen en behandeling van het probleem echt niet kan wachten. In dit soort specifieke gevallen zijn we genoodzaakt om een beroep te doen op een jeugdhulpvoorziening die wel beschikbaar is, waarmee we lokaal een maatwerkovereenkomst sluiten. Hieronder vallen in 2023 ook een paar extra zware zorgproducten met verblijf à € 350.000 voor behandeling van zeer complexe hulpvragen. Daarnaast is het verwachte voordeel bij de jeugdhulp van € 200.000 niet gerealiseerd, dat bij de Voorjaarsnota 2023 in de begroting van 2023 verwerkt is.

De overschrijding van € 650.000 wordt verwerkt in de Najaarsnota 2023. Hierin worden ook een aantal voordelen verwerkt bij de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en de Participatiewet, waardoor de overschrijding volledig gedekt zal kunnen worden binnen het Sociaal Domein. De verdere ontwikkeling van de lasten in 2023 wordt de komende periode nauwkeurig gemonitord om te kunnen bepalen of er ook een structureel effect naar 2024 te verwachten is. De verwachting is dat er ook in 2024 voordelen in andere onderdelen van het Sociaal Domein mogelijk zullen zijn om een eventuele overschrijding bij de jeugdhulp te kunnen dekken. De verdere versterking van de inzet voor het preventieve veld en de inzet van het Sociaal Team Wassenaar zullen hierbij nadrukkelijk betrokken worden.

Toelichting

De trends, namelijk kostenstijgingen binnen met name de jeugd-GGZ, Jeugd- en Opvoedhulp (J&O) en minderjarigen met een licht verstandelijk beperking (LVB), spelen in nagenoeg alle gemeenten van regio Haaglanden en door heel het land. Op regionaal niveau wordt nader diepgaand onderzoek gedaan naar o.a. de achtergrond van de groei en cliëntpaden, waarna tot concrete acties zal worden gekomen om de trendmatige groei te keren of in ieder geval beheersbaar te maken. Ook op lokaal niveau doen we verder onderzoek om de cijfers te kunnen duiden.

Naar aanleiding van de prognose kijken we naar bijzonderheden in declaraties en productieoverzichten van jeugdhulpaanbieders. Hieruit en uit gesprekken met (vooral lokale) zorgaanbieders en verwijzers kunnen we opmaken dat de complexiteit en zwaarte van problematiek almaar stijgt, dit is overigens een landelijk beeld. Bij een lokaal gevestigde aanbieder zien we het aantal cliënten met specialistische GGZ toenemen. Ook de duur van de behandelingen neemt toe. Verwijzers en aanbieders zien steeds meer jeugdigen met ernstige problematiek zoals automutilatie, eetstoornissen en grensoverschrijdend gedrag (zoals seksueel grensoverschrijdend gedrag, agressie, intimidatie en criminaliteit). Tevens kunnen kostenstijgingen veroorzaakt worden door een of enkele cliënten in zeer dure zorg. Dit is in 2023 het geval in Wassenaar, namelijk twee extra zware zorgproducten met verblijf ingezet (ruim € 350.000 extra bij een traject van een jaar), welke vorig jaar niet waren ingezet. We zien een stijging van jeugdhulp in het onderwijs, en door een afname in het ziekteverzuim onder aanbieders kunnen meer trajecten gedeclareerd worden. Als laatste zijn er verwachte stijgingen op basis van geëxtrapoleerde inschattingen wegens nog niet binnengekomen facturen.

Signalen uit de praktijk

Vanuit diverse ketenpartners, zowel lokaal als regionaal (jeugdconsulenten, aanbieders, huisartsen, POH Jeugd en onderwijs), worden de volgende signalen afgegeven:

- Toegenomen complexiteit na corona, meer suïcidegedachten, depressieve klachten, piekeren, ontspoord gedrag, autisme en aanverwante klachten. Jeugdigen en gezinnen melden zich pas bij ernstige problematiek in een geëscaleerd stadium, mogelijk wegens het wachten van zorg vragen bij bijv. de huisarts;
- Meer traumagerelateerde problematiek en angstproblematiek na corona, o.a. wegens spanningen en huiselijk geweld in thuissituaties en angst/paniek die is opgewekt door media;
- Bovengemiddeld drugs- en drankgebruik onder jongeren;
- Lange wachtlijsten bij GGZ-aanbieders, verwijzingen zijn ook voor complexere zorg;
- Verder escalerende problematiek wegens de wachtlijsten;
- Corona lijkt grotendeels oorzakelijk; jongeren hebben namelijk twee jaar het socialisatieproces ontbeerd. Geen voorbeeld van de oudere jongeren, hierdoor meer ontspoord gedrag;
- Laat inschakelen van zorg door bijvoorbeeld onderwijs, terwijl in een eerder stadium zorg voorkomen had kunnen worden;
- Medicalisering van zorg en stigmatisering van de maatschappij. Dit laatste speelt in veel gezinnen: problemen horen niet meer bij het leven en het is aan de psycholoog om deze problemen op te lossen;
- Er lijkt ook veel sprake van ervaren prestatiedruk onder jongeren, mede oorzakelijk door social media, maar ook door twee ouders die zelf keihard werken om carrière te maken.

Maatregelen in jeugdhulpregio Haaglanden

Er is een extra ontwikkeltafel met gemeenten, aanbieders en SbjH omtrent de kostenstijgingen geïnitieerd, de eerste vond plaats op 10 juli jongstleden. Hieruit volgt nader onderzoek naar de oorzaken van de kostenstijgingen in relatie tot de hulpvragen. Naar aanleiding van de ontwikkeltafel van 10 juli zijn ook adviezen geformuleerd hoe te handelen vanuit de opgave om de trendmatige groei te keren of in ieder geval beheersbaar te maken. Denk bijvoorbeeld aan de prioritering van inzet. De uitkomsten van het vervolgonderzoek naar o.a. de achtergrond van de groei en cliëntpaden, zullen tijdens de ontwikkeltafel in oktober worden besproken, waarna tot concrete acties zal worden gekomen die uiterlijk per 1 januari 2024 geïmplementeerd kunnen worden (of zoveel eerder als mogelijk is).

Maatregelen in Wassenaar

In Wassenaar zetten we stevig in op lokale preventie en vroegsignalering. We zien dat dit effect heeft en mogelijk van invloed is op de afzwakking van de kostenstijgingen van vorig jaar. In Wassenaar is het Sociaal Team per 1 september officieel van start. Met de inzet en verdere ontwikkeling van het Sociaal Team beogen we onze inwoners tijdig de passende ondersteuning te bieden, waardoor zwaardere en vaak duurdere zorg – en voor onze jongeren het opbouwen van een zwaar en gelabeld dossier – waar mogelijk voorkomen kan worden, en indien nodig effectief wordt ingezet. Dit doen we met een goed vindbaar loket, snelle verwijzing naar de juiste partner

binnen het Sociaal Team en vanuit een gezinsgerichte benadering. Daarbij kan vanuit het Sociaal Team preventief ambulante gezinshulp geboden worden. Naast het Sociaal Team kunnen onze jeugdigen en hun gezinnen terecht bij de huisarts, waar zij met jeugd- en opvoedvragen geholpen worden door de POH Jeugd. De POH Jeugd biedt laagdrempelige, kortdurende trajecten, werkt nauw samen met het Sociaal Team en kent de zorgkaart, waardoor ook zij passende verwijzingen kunnen doen als dat nodig is.

Tot slot

Alle prognoses en verklaringen zijn gebaseerd op de nu beschikbare informatie over de stand van zaken. Gezien de dynamiek binnen de jeugdhulp kan de situatie volgende week weer anders zijn. Als er bijvoorbeeld een aantal nieuwe indicaties wordt afgegeven voor extra zware zorg met verblijf, kunnen de kosten in het vierde kwartaal alsnog meer stijgen. Daarnaast is er altijd sprake van een vertraagde verwerking in de cijfers als gevolg van aanpassingen in het cliëntenbestand, wat ook voor onzekerheid in de prognose zorgt.

Wij gaan ervanuit u voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
het college van burgemeester en wethouders,

drs. K.D. Handstede,
gemeentesecretaris

drs. L.A. de Lange,
burgemeester

Deze brief is digitaal vastgesteld. Hierdoor staat er geen fysieke handtekening in de brief.